

UDK 74.01/09

DIRECTIONS OF DESIGNING FASHION-OBJECTS TAKING INTO ACCOUNT ECOLOGICAL FACTORS**Kyselova Kateryna** – PhD in Technical Sciences, Assistant Professor, Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv city

The aim of this article is specify the definition of «eco-fashion», reveal eco-components of the process of designing fashion products, systematize and classify the directions of eco-design in the fashion industry .

Research methodology. Over 25 scientific printed sources have been reviewed in the fields of history of design and costume of the XXth and XXIth centuries (survey reports, scientific journal and newspaper articles). Visual materials have been widely drawn from printed sources, journals and Internet network.

Results. There have been specified concept of «eco-fashion», the differences in the concepts of «sustainable fashion», «slow fashion», and «ethical fashion» are defined. Also there have been noted that to ensure the eco-component, the design process must cover all cycle of creation and functioning of the product as well as have been identified four groups of requirement, accounting on which allows us to attribute the fashion object to the eco-region.

Novelty. There have been systematized and classified the directions in which the «eco-design» in fashion industry is evolving depending on the groups of requirements: greening production, greening materials, greening realization, greening consumption.

The practical significance. Systemization and more profound specialization of the studies on taking into account ecological factor in design fashion –products with eco-component. Introduction of more extended review of eco-design into the training courses for fashion design students of higher educational institutions.

Key words: eco-fashion, eco-design, sustainable fashion, ecological clothing, eco-friendly fashion, fashion industry.

Надійшла до редакції 20.11.2019 р.

УДК 495.2.11

ХУДОЖНЄ ЕКСПОНУВАННЯ ЯК ФОРМА ПОЗИЦІОНУВАННЯ МИТЦЯ У СУЧАСНОМУ КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

Виткалов Сергій Володимирович – доктор культурології, професор кафедри культурології і музеєзнавства, Рівненський державний гуманітарний університет, sergij_vsv@ukr.net
orcid.org/0000-0001-5345-1364;

Шетеля Наталія Ігорівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри мистецьких дисциплін КЗВО «Ужгородський інститут культури і мистецтва», м. Ужгород noritsu16@ukr.net
orcid.org/0000-0001-8810-4805
doi.org/10.35619/ucpmk.vi30.210

На прикладі організаційно-культурної й художньої діяльності аналізується практика проведення ювілейних художніх експонувань регіональних митців Олександра Харвата (фотомистецтво) та першого Голови (1991-1998 рр.) обласного відділення Національної Спілки художників України Костянтина Литвина (образотворче мистецтво, графіка); розглянуто специфіку їх творчого досвіду, вплив на культурне середовище. Виявлено найбільш яскраві сторінки творчих біографій кожного з них та вплив виставкової діяльності на художнє середовище краю. Наголошується на важливості продовження збереження культурної спадщини регіональних митців для позиціонування України у культурному просторі світу.

Ключові слова: творча біографія, художня діяльність, експонування, культурний простір, регіон.

Актуальність проблеми. Сучасні суспільно-політичні зміни в країні лише активізували художню творчість і організаційно-культурну діяльність її представників. Адже після практики постійного узгодження власної художньої дії прийшли часи, коли митець сам обирає що і як йому робити і що саме подавати на розгляд художньо освіченої публіки. Поза сумнівом, для більшості митців це не стало важливим стимулом для творчості, однак для усіх тих, кому було тісно у «прокрустовому ложі» художньої Спілки сьогодні пробують покладатися лише на власні сили. І це помітно на усіх рівнях, а надто – регіональному, де організаційно-художні та, часто, й фінансові проблеми здатні поставити митця на межу його бажання творити чи залишити цю справу до кращих часів.

Огляд останніх публікацій. Сьогодні демонструє розширення спектру наукових зацікавлень дослідників різних галузей знань. І серед цього розмаїття осіб стоїть творча біографія митця, оскільки саме крізь призму художнього досліду останнього можливо з'ясування безлічі цікавих речей, пов'язаних із роллю художньої творчості, специфіці творчого акту, особливостях позиціонування кожного з

представників художньої сфери у культурному просторі тощо. У цьому контексті слід згадати і роль його родини, яка в переважній більшості підтримувала творчу діяльність, намагалася популяризувати його спадок, сприяла розширенню інформації про здобутки. У цьому зв'язку слід згадати дослідження науковців, які торкаються цього питання у контексті такого поняття як «шляхта» [1; 27–34], [13], [14], оскільки саме через цей творчий досвід можна реконструювати чимало цікавих сторінок національної художньої історії. Інакше кажучи, біографія митця, та й взагалі біографія, як явлення уваги до діяльності конкретної особистості є важливою характеристикою наукової діяльності в сучасній Україні [12; 249–250].

Тож виходячи з окреслених підходів, *метою даної розвідки* є виявлення ролі регіонального митця у культурному просторі країни.

Виклад матеріалу дослідження. Свого часу, беручи активну участь у літературній дискусії 20-х років минулого століття, ініційовану М. Хвильовим, його послідовник В. Юринець наголошував, що...нам бракує створення героїчної і конструктивної ясної психіки на місце нашої розмазаності і безініціативності [8; 112].

Культурний простір розгортається та функціонує, як відомо, за іншими ознаками, ніж простір суспільно-політичний. І економічні та політичні негаразди фактично впливають лише на зовсім незначну частку його відтворення, якщо мова йде про художню якість певного артефакту. Це переважно стосується лише форм презентації культурного продукту. На всі інші складові художнього експонування ці, здавалося б, об'єктивні чинники, не впливають, а скоріше за все, навіть стимулюють його проведення, чи, точніше б сказати, додають йому відповідної гостроти.

Інакше кажучи, сучасне регіональне мистецтво у переважній більшості його форм розвивається, як правило, «не завдячуючи.....», а «попри все.....».

Утім економічні негаразди стимулюють митця частіше ставати менеджером своїх презентацій, перетворювати власну художню діяльність на постійний фандрайзинг, оминаючи (чи ігноруючи) аморфність переважної більшості членів художньої Спілки, відсутність організаційно-фінансової підтримки його творчості з боку владних структур, млявість реакції або її відсутність взагалі, принаймні, на рівні регіону, художньої критики, як важливого стимулу для подальшого руху тощо.

Але у цьому також виявляється й чимало переваг, оскільки у духовному просторі регіону залишається функціонувати лише якісний культурний продукт, принаймні, художній зразок, вистражданий самим митцем, людиною, що сьогодні без творчості вже не може існувати, чи, принаймні, без цієї творчості усе інше в її житті не в радість.

І в цьому плані сучасні художні твори та їх презентації стають певною мірою і рівнем організаційної культури їх автора, і достатньо об'єктивною характеристикою епохи, в якій формується і продукує власну творчість цей митець.

Вони є формою чи характеристикою його наполегливості, впертості, бажанні продовжувати просувати у суспільну свідомість власні думки, пережиті, передумані.

У принципі, саме таким і є культурний простір, який ніколи не був ні аморфним, ні максимально сприятливим для художньо обдарованої особистості. Утім, саме у ньому вона завжди знаходила собі розраду і творчу насолоду, постійно долаючи штучні чи свідомо створені труднощі. І саме ці обставини й сприяли формуванню національної культурної спадщини.

Тож у цьому плані два ювілейні експонування – 60-річчя від дня народження відомого засновника фестивального руху, ініціатора знакових презентацій у рамках «Фото-вернісаж на Покрову», що вже давно перейшла кордони України, видавця і організатора культурної діяльності на Рівненщині О. Харвата, та персональна виставка до 80-річчя колишнього Голови обласного відділення Національної Спілки художників України, який і став засновником цієї Спілки та сприяв її входженню в духовний контекст нашого міста – К.Литвина – стали знаковими подіями 2019 р. і підтвердили вірність наведеного вище.

Ювілею можна дочекатися, а можна й заслужити – думка стара як світ!

Олександр це повною мірою заслужив. Адже до свого 60-річчя він підійшов із значним творчим доробком: 50 надрукованих фотоальбомів, безліч проведених міжнародних фестивалів, що перетворили майже банальне заняття фотографією у справжнє мистецтво, високий професіональний рівень якого підтверджують численні експонування, десятки фотоклубів, поширених по Україні і в місті, члени яких, зважаючи на сучасні технічні можливості у забезпеченні фотозйомок, роблять людське життя духовно багатим, надають йому нового ракурсу бачення проблем, стимулюють до змін самого себе в навколишнього середовища [3].

А ще в його творчому арсеналі є чимало бієнале з оригінальною тематикою, які не лише розширили творчі можливості місцевих майстрів, але й надали їм можливість для творчого спілкування, уточнення численних напрямів, у яких можна спробувати знайти себе. Вони позиціонували й Рівненщину в культурному просторі Європи та світу, постійно нагадуючи громадськості про її людей, їхні інтереси і

потенційні можливості, та й загалом привертаючи увагу до проблем людства у планетарному масштабі, адже безліч сучасних проблем стосуються всіх, незалежно від віку, кольору шкіри та місця проживання.

Інакше кажучи, ці зібрання зробили значно більше, чим це робить (із певною мірою застереження) вітчизняний дипломатичний корпус. Адже неформальне спілкування на фестивалях дає безліч варіантів для роздумів, уточнення творчих позицій, з'ясування власної ідентичності, допомагає кращому взаєморозумінню і, врешті-решт, значно розширює можливості діяльності і цього дипломатичного корпусу. Оскільки культурна програма в таких заходах – це популяризація вічних цінностей!

Це і міжрегіональний та міжнародний культурний обмін, в орбіту якого залучено сотні фахівців, які змінили і продовжують змінювати ставлення до культурної діяльності не лише на Рівненщині чи регіоні, але й в Україні загалом.

Це також і численні експонування історичної фотографії, що значною мірою впливають на позиціонування вітчизняної інтелігенції у європейському культурному просторі, ламають стереотипи та змінюють ставлення до культурної діяльності в країні загалом. І ніхто, крім самих митців цього не робить.

Мистецтво і його фото-вимір вкотре демонструють кардинальні зміни у сучасному життєвому просторі регіону, чого, на жаль, не може з такою мірою інтенсивності продемонструвати будь-яка інша галузь людської життєдіяльності, до прикладу – економіка. Хоча й там є також чимало помітних зрушень, які поки що готують добрий ґрунт для майбутніх змін. Реформа місцевого самоврядування є тому підставою. А культурна діяльність, в особі художньої фотографії, є цьому переконливим прикладом.

Мабуть, так було завжди в людській історії: якась одна культурна галузь в особі її активного лідера набирала певну критичну масу інформації, концентруючи навколо себе прихильників та однодумців, швидко впливала на підвищення рівня освіти цих прихильників, зміну в їхніх ціннісних орієнтаціях і змушували з'явитися саме цим формам та репрезентантам й поступово змінювала усе навколо себе, пропонуючи іншим або включитися у цей процес, або зійти з культурної арени.

«Предмет мистецтва, щось подібне відбувається з будь-яким іншим культурним продуктом, створює публіку, яка розуміється на цьому виді діяльності та вміє насолоджуватися його красою» [9] – ця теза, виголошена майже дві сотні років тому, а відтак, як закон, продовжує діяти в будь-яких інших економічних умовах та історичних обставинах. Одним словом, історія пишеться об'єктивом! А це – найбільш переконливий аргумент, який надає їй відповідної доказової бази, тобто – об'єктивності.

Зважаючи на художні здобутки у рівненському фотомистецтві, змінюються й інші напрями культурної практики – клуб, театр, музей та набувають нових ознак нові, зокрема й шоу-бізнес, що активно знаходяться сьогодні у пошуку власних художніх засобів.

Адже, до прикладу, сучасний шоу-бізнес підняв на майже недосяжну висоту культурний продукт, створений творчою уявою художника, помноженою на технічні можливості людської думки. І залишив на культурному обрії лише впертих, соціально активних особистостей в особі продюсерів, чималі групи не знаних досі фахівців іміджмейкерів, (які також виявилися дуже потрібними цьому виду людської практики), здатних запропонувати соціуму новий вид культурного продукту, значно покращити власний фінансовий стан і на цій підставі утримуватися на культурному ринку, маючи для цього якісне освітлення, звук та ще безліч того, без чого сучасний шоу-бізнес в Україні не може стати конкурентоспроможним. І саме він є сьогодні тим культурним зразком, може й не зовсім таким, яким би переважна більшість населення (чи його значна частина) хотіла б його бачити, утім таким, що активно, а головне – результативно, шукає своє місце у сучасному культурному просторі. Цей вид культурної практики майже агресивно впливає на стан і зміни в сучасній освіті у тому сенсі, що вимагає підготовки саме тих фахівців, які *йому* потрібні, причому саме зараз [11]. Він постійно демонструє, що його представникам немає часу очікувати на еволюційний шлях розвитку. Ринок – він і є ринок і діє за законами ринку. Незайнята ніша буде швидко зайнята іншим – сильнішим, швидше думającym, харизматичним, одним словом, – лідером.

Безліч видань О. Харвата, не зовсім вдалих на початку його видавничої кар'єри, надали змогу останньому навчитися враховувати вимоги часу, бути на вістрі сучасних вимог і потреб. Тож сьогодні він не витрачає часу на максимально повне завершення чи «доведення» чергового альбому до оригінального зразка, а залучає до цього фахівців із різних сфер – музейної, журналістики, мистецтвознавців тощо, які ефективно і оперативно зроблять те, на що одному прийшлося б витратити чимало часу для здобуття, пошуку та обробки інформації. Тож він дає лише напрям цьому пошуку, чітко окреслюючи проблему.

Одним словом, бізнесовий принцип поступово впроваджується у наше життя і це є його якісною та визначальною характеристикою. До цього потрібно бути готовим (у 2019 р. у Японії на

виборах мера потужного в економічному плані міста *робот* серед сотні претендентів посів III місце, самостійно проводячи виборчу кампанію. Сьогодні. А завтра?!). Ми не Японія, і у нас інші можливості, але й у нашому місті також *саме митці* дають добрий приклад такого руху. Помітно це на популяризаторській діяльності галереї «Євро-Арт» на чолі з лідером групи волонтерів Л. Костюк, про що неодноразово йшлося у наших публікаціях [4]. І безліч художніх оригіналів у її залах, як і значна кількість високовартісних презентацій, творчих зустрічей, діяльності її художньої студії, перетворили м. Рівне на культурно-потужний центр Західної України, здатний розширювати тематичний ряд нових експонувань і позиціонувати місто як сегмент художнього інтелекту.

Тож проведення чергового персонального художнього експонування сином згаданого вище художника – Олексієм Литвином, цьому також показовий приклад [5].

Залишаючи осторонь характеристику відкриття експонування, адже воно завжди є фактично традиційним для кожних подібних презентацій, наголошу, серед іншого, й на професійно підготовленому Каталозі його спадщини, гортаючи сторінки якого перед нами постає майстер широкого спектру художнього вияву. Причому достатньо специфічному.

Адже його етюди, що, як правило, пишуться кожним митцем як «заготовки» для майбутніх полотен, або для відпрацювання певного технічного завдання (прийому), є в переважній більшості самодостатніми і часто сприймаються як цілком завершені художні твори (№№ 7, 12, 14, 16, 24, 48, або 67, 65, 66 тощо) [7], засвідчуючи точність відтворення стану природи, доби чи ситуації, що привернула його увагу. Вони засвідчують багатство фауни і флори Полісся, у переважній більшості до якого ще не торкнувся Чорнобиль. Вони підтверджують, що Західне Полісся, як і окремі локації Західної України, є майже реліктовим краєм, зберегти який є так важливо для нашої культурної ідентифікації у сучасному світі.

І в цьому плані якісний Каталог художніх творів К. Литвина [7], упорядкований та профінансований його сином Олексієм, є також зразком для регіональних митців у формуванні певної логіки позиціонування в культурному просторі кожного. Хоча це достатньо сумний приклад як для регіональної культурної політики держави.

Адже і Каталог художньої спадщини Г. П. Косміади упорядковувався також на кошти дочки митця [6; 2]. Це робили й інші родини, приміром, колишнього рівненського Голови Спілки Ф. Бобрика, або львівського художника П. Грегорійчука, презентація Каталогу-монографії якого відбулася 14.06.2019 р. у Рівному [10], чи закарпатська «Верета» в особі О. Долгош, О. Кондратюк, Н. Пономаренко та Л. Корж-Радко [2; 2], які також самі організують, як і переважна більшість їхніх колег, власні художні виставки, попри існування в регіонах художніх Спілок.

Ці факти засвідчують, що актив цих осередків навіть не ставить питання упорядкування спадщини колег у предмет своїх обговорень та фактично не стимулює творчість своїх членів, що цілком умотивовано викликає питання доцільності існування цієї структури, чи її функціональних обов'язків у культурному просторі регіону. Відсутні ці питання й у порядку денному в інших державних структур галузі, регіональній культурній політиці загалом, хоча в Україні вже декілька років реалізується державна програма з питань охорони (упорядкування) культурної спадщини.

Поза сумнівом, що у родин митців зберігаються більш об'ємні матеріали і вони знають фактично усе не лише про творчість, але й життєдіяльність у широкому сенсі цього слова, утім їх можна було б залучати, власне, до вирішення організаційно-творчих питань. Так само, як і придбати хоча б частину їхньої спадщини для розміщення її у музеях та картинних галереях. Адже переважна більшість артефактів радянської доби вже вивезена за межі країни.

У той же час наведені факти засвідчують високу громадянську культуру цих родин, їх бажання й надалі просувати у регіональній інформаційний простір власний культурний продукт, сподіваючись у такий спосіб продовжувати формувати та поглиблювати духовну культуру місцевої інтелігенції, позиціонувати національну культурну спадщину у європейському просторі і таким чином зробити національне культурне надбання предметом вивчення, подальшого поширення хоча б у молодіжному середовищі. Адже так робили і їх попередники чи вчителі [13], сформувавши потужну культурну лакуну регіону, якою й вирізняється сьогодні Західна та й Україна загалом.

Повертаючись до подальшої характеристики творчості К. Литвини, наголосимо, що найбільше емоційне враження, гортаючи сторінки згаданого вище альбому, залишає низка його акварельних творів (Крим-03, 04, 05 тощо – *так у Каталозі*), де найбільш помітно нову якість у творчості, не розкрити у більш відомих його творах – мариніст. Адже все, що пов'язано з водою, йому вдається (вдавалося, на жаль) чи не найкраще. Складись інакше життєві обставини – і, цілком можливо, Україна мала б помітну постать і в цьому жанрі.

Привертає увагу і його графіка, найбільш повно і глибоко відтворена на сторінках альбому, зокрема олівцеві ескізи, в яких найяскравіше втілюється талант художника саме як фахівця, здатного

схопити, зафіксувати точність рис людини, її душевний настрій, або особливість стану природи тощо, які, як правило, дещо нівелює фарба.

Але й серед згаданих портретних ескізів – це переважно відтворені за допомогою олівця обриси його близьких друзів, з якими він розв'язував чимало складних художніх завдань минулої доби. До прикладу ескізна замальовка місцевого поета і прозаїка Є. Шморгуна чи рівненського журналіста, педагога, краснавця і громадського діяча Г. Дем'янчука, у спілкуванні з якими народжувалася і реалізовувалася згодом ідея розробки макету та встановлення згодом пам'ятного знаку Пересопницькому Євангелію, який не лише встановити, але й розробити у 1989 р. було достатньо проблематично.

Не погоджуючись із думкою тих, хто підкреслював на відкритті цієї виставки, що Костянтин Маркович також, як і чимало сучасних керівників чи митців, був нонконформістом і його твори засвідчують цей художній спротив (!?), наголошу на тому, що він був, перш за все, співцем свого Полісся та, частково, Криму, де короткотерміново перебував, здобуваючи інший (ширший, мабуть) мистецький досвід. І в цьому плані саме його художній досвід дає можливість нам відчутти історію краю в його природі та людях, як його творцях, помітити чистоту і справжність людських стосунків у минулу добу, відтворити у власній свідомості, виходячи з експонованих робіт, дух минулої епохи та ще безліч того, що є у власному досвіді кожного, його художній культурі врешті-решт. І в цьому плані чергове ювілейне експонування цього регіонального майстра повною мірою досягло свого результату. Хотілося б лише, щоб воно вплинуло на зміни у державній регіональній культурній політиці у ставленні до митців та творчості. Адже саме творчість, утілена у відповідних артефактах, це те, що залишиться назавжди і за зразками якої можна буде скласти вичерпну уяву про країну, її людність, систему організації її життєдіяльності та пріоритети державної політики.

Підсумовуючи, слід наголосити, що незважаючи на відсутність у місті Художнього музею, за тією кількістю художніх експонувань та інших подібних заходів, що відбуваються у Рівному, а також презентативним рядом наявних художніх полотен, наше місто давно перетворилося на поважний культурний регіональний центр, здатний позиціонувати себе у культурному просторі України не лише низкою унікальних творів художнього бомонду Європи та й країни зокрема, але й постійно демонструвати турботу про тих, хто залишив цей світ. Тим більше, що серед останніх є справді чимало постатей, чий творчий доробок назавжди залишиться у культурному просторі України.

І в цьому плані відсутність Художнього музею зовсім не є перешкодою, як не виступає перешкодою для створення яскравих фото експонувань і потужних міжнародних фестивалів відсутність у навчальних планах місцевих закладів вищої освіти спеціальності «Фотомистецтво». Однак м. Рівне явно випереджає провідні культурні центри країни саме за кількістю художніх виставок та міжнародних презентацій і з цього напрямку культурної практики. Хоча це можна стверджувати і стосовно інтенсивності проведення якісних фортепіанних, струнних, органних чи загалом інструментальних концертів, проведених у рамках міжнародних мистецьких фестивалів, незважаючи на пасивність місцевих музичного училища чи Інституту мистецтв.

Сподіваємося, що частину його художнього надбання, як і якісно підготовлений художній альбом-каталог, по завершенні цього експонування, буде придбано місцевими органами влади і передано й до КЗ «Рівненський обласний краєзнавчий музей», обласної універсальної наукової бібліотеки, де вони доповнять та складуть ще одну цікаву сторінку регіональної історії культури і стануть предметом подальшого дослідження.

Тож незважаючи на складну економічну ситуацію, суттєві політичні негаразди в країні і нестабільність у її регіонах, культурний простір, на щастя, демонструє й надалі високу соціальну активність та професіоналізм його лідерів, що й дає підстави для економічного відродження країни. Адже культурне життя, духовний простір є, як відомо, лише надбудовою тих процесів, що зароджуються у глибинах національної свідомості, а вона, у свою чергу, свідчить про міцне національне коріння народу, здатне дати паростки вже нового виміру, який і сформує «конструктивізм та ясну психіку», так потрібну у формуванні національних цивілізаційних ознак. І, мабуть, цей час і є тією добою, в якій країна справді намагається здобути власну державну незалежність, що й цінуватися буде зовсім інакше. Адже це – результат справді титанічних зусиль тисяч людей.

Список використаної літератури

1. *Белінська Л. С.* Культурна і комунікативна пам'ять у ментальності шляхетського середовища. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*: наук. зб. Вип. 25. Рівне: РДГУ, 2018. С. 27–34.
2. *Виткалов С. В.* Представники сучасної закарпатської школи живопису в «Євро-Арт». *Волинь*, 2017. № (1341). 16 жовт. С. 2.
3. *Виткалов С. В.* Культурно-мистецька Україна в регіональних вимірах: монографія. Рівне: М. Дятлик, 2014. 362 с.

4. **Виткалов С. В.** Ще не ювілей ... або 8 років «Євро-Арт». *Волинь*, 2019. № (). 14 черв. С.1–2.
5. **Виткалов С. В.** «Відомий та невідомий К. Литвин»: нотатки з ювілейної виставки. *Волинь*, 2019. 12 квіт. С. 2.
6. **Виткалов С. В.** Родина Косміади як культурний феномен Волині. *Волинь*, 2017. № (1337). 15 верес. С. 2.
7. **Костянтин Литвин : художній альбом** / Упоряд. О. К. Литвин. Луцьк : Друкмаркет, 2019. 288 с.
8. **Літературні дискусії, полеміка: літературно-критичні статті** / Упоряд. В. Г. Дончик. Київ : Дніпро, 1991.
9. **Маркс К., Энгельс Ф.** Из ранних произведений. *Собр. соч.* Т. 3. Москва : Политиздат, 1956.
10. **Петро Грегорійчук: Живопис. Рисунок (1914–1990):** Альбом-монографія / Спогади про батька М. Грегорійчука. Життя і творчість / Р Яців. Київ – Львів, 2018. 320 с. 325 іл.; Виткалов С. В. Спадщина львівського художника Петра Грегорійчука в Рівному (до презентації альбому-монографії митця в «Євро-Арт»). *Волинь*, 2019.. 21 черв. С. 2.
11. **Поплавський М. М.** Освітня політика має бути агресивною: сучасна концепція бізнес-освіти «ВУЗ культури і мистецтв XXI ст.: стан і перспективи» : зб. матеріалів міжнар. конф. Вип. 1. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2001. С. 49–54.
12. **Яковенко Н.** Вступ до історії. Київ : Критика, 2007. 375 с.
13. **Яковенко Н.** Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII століття. Волинь і Центральна Україна. Вид. 2-ге, випр. Київ: Критика, 2008. 472 с.
14. **Oexle O. G., W. Paravicini.** Nobilitas. Funktion und Repräsentation des Adels in Alteuropa. Göttingen, 1997.

References

1. **Belinska L. S.** Kulturna i komunikativna pamiat u mentalnosti shliakhetskoho seredovyscha. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku: nauk. zb.* Vyp. 25. Rivne: RDHU, 2018. S. 27–34.
2. **Vytkalov S. V.** Predstavnyky suchasnoi zakarpatskoi shkoly zhyvopysu v «Ievro-Art». *Volyn*, 2017. № (1341). 16 zhovt. S. 2.
3. **Vytkalov S. V.** Kulturno-mystetska Ukraina v rehionalnykh vymirakh: monohrafiia. Rivne: M. Diatlyk, 2014. 362 s.
4. **Vytkalov S. V.** Shche ne yuvilei ... або 8 rokov «Ievro-Art». *Volyn*, 2019. № (). 14 cherv. S.1–2.
5. **Vytkalov S. V.** «Vidomyi ta nevidomyi K. Lytvyn»: notatky z yuvileinoi vystavky. *Volyn*, 2019. 12 kvit. S. 2.
6. **Vytkalov S. V.** Rodyna Kosmiadi yak kulturnyi fenomen Volyni. *Volyn*, 2017. № (1337). 15 veres. S. 2.
7. **Kostiantyn Lytvyn : khudozhnii albom /** Uporiad. O. K. Lytvyn. Lutsk : Drukmarket, 2019. 288 s.
8. **Literaturni dyskusii, polemika: literaturno-krytychni statii** / Uporiad. V. H. Donchuk. Kyiv : Dnipro, 1991.
9. **Marks K., Enghels F.** Yz rannykh pryzvedenyi. *Sobr. soch.* T. 3. Moskva : Polytyzdat, 1956.
10. **Petro Hrehoriichuk: Zhyvopys. Rysunok (1914–1990):** Albom-monohrafiia / Spohady pro batka M. Hrehoriichuk. Zhyttia i tvorchist / R Yatsiv. Kyiv – Lviv, 2018. 320 s. 325 il.; Vytkalov S. V. Spadshchyna Ivivskoho khudozhnyka Petra Hrehoriichuka v Rivnomu (do prezentatsii albomu-monohrafii myttsia v «Ievro-Art»). *Volyn*, 2019.. 21 cherv. S. 2.
11. **Poplavskiy M. M.** Osvitnia polityka maie buty ahresyvnoiu: suchasna kontseptsiiia biznes-osvity «VUZ kultury i mystetstv XXI st.: stan i perspektyvy» : zb. materialiv mizhnar. konf. Vyp. 1. Kyiv : Vyd. tsentr KNUKіM, 2001. S. 49–54.
12. **Yakovenko N.** Vstup do istorii. Kyiv : Krytyka, 2007. 375 s.
13. **Yakovenko N.** Ukrainska shliakhta z kintsia KhIV do seredyny KhVII stolittia. *Volyn i Tsentralna Ukraina.* Vyd. 2-he, vypr. Kyiv: Krytyka, 2008. 472 s.
14. **Oexle O. G., W. Paravicini.** Nobilitas. Funktion und Repräsentation des Adels in Alteuropa. Göttingen, 1997.

ВЫСТАВКА КАК ФОРМА ПОЗИЦИОНИРОВАНИЯ ХУДОЖНИКА В СОВРЕМЕННОМ КУЛЬТУРНОМ ПРОСТРАНСТВЕ

Виткалов Сергій Володимирович – доктор культурології, професор кафедри культурології і музеєзнавства, Рівненський державний гуманітарний університет;

Шетеля Наталя Игоревна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри художественних дисциплін, КЗВО «Ужгородський інститут культури і мистецтв», г. Ужгород

Осуществлен анализ, на примере организационно-культурной деятельности, практики проведения юбилейных художественных экспонирований региональных художников Александра Харвата (фотоискусство) та первого председателя (1991–1998 гг.) областного отделения Национального Союза художников Украины Константина Литвина (изобразительное искусство, графика); рассмотрена специфика их творческого опыта, влияние на культурную среду. Выявлены наиболее яркие страницы творческих биографий каждого из них, а также влияние выставочной деятельности на художественное состояние региона. Акцентируется внимание на необходимости продолжения сохранения культурного наследия региональных художников для позиционирования Украины в мировом культурном пространстве.

Ключовые слова: творческая биография, художественная деятельность, экспонирование, культурное пространство, регион.

ART EXHIBITION AS A FORM OF ARTIST'S POSITIONING IN A MODERN CULTURAL SPACE

Vytkalov Sergiy – Doctor of Culturology, Professor of the Department of Cultural Studies and Museum Studies, Rivne State Humanitarian University, Rivne;
Shetelia Natalia – Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor of the Department of Arts, Uzhgorod Institute of Culture and Arts, Uzhgorod

On the example of organizational, cultural and artistic activity the practice of holding anniversary art exhibitions of regional artists Oleksandr Harvat (photo art) and the first Head (1991–1998) of the regional department of the National Union of Artists Kostiantyn Lytvyn (fine arts, graphics) is analyzed. The specificity of their creative experience, influence on the cultural environment is considered. The most striking pages of the creative biographies of each of them and the influence of exhibition activity on the artistic environment of the region are revealed. The importance of continuing to preserve the cultural heritage of regional artists in order to position Ukraine in the cultural space of the world is emphasized.

Key words: creative biography, artistic activity, exhibit, cultural space, region.

UDC 495.2.11**ART EXHIBITION AS A FORM OF ARTIST'S POSITIONING IN A MODERN CULTURAL SPACE**

Vytkalov Sergiy – Doctor of Culturology, Professor of the Department of Cultural Studies and Museum Studies, Rivne State Humanitarian University, Rivne;
Natalia Shetelia – Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor of the Department of Arts, Uzhgorod Institute of Culture and Arts, Uzhgorod

The relevance of the research is related to the increased attention to the artistic component in the Ukrainian modern society, due to the revival of interest of scientists and the general population to regional cultural and artistic issues, in particular the organizational and cultural activities of the famous leaders of Olexandr Harvat and Kostantyn Lytvyn, the roles of their families in promoting artistic assets, as well as highlighting the state of exhibition activity in the region and its problematic range.

The purpose of the study is to identify the role of the regional artist in the cultural space of the region.

The methodology of the research is based on the comparative method of analysis of contemporary artistic practice of the region, the use of comparative characteristics of creative achievements in different types of art.

Scientific novelty of the research is to find out the role of regional artists in expanding the contemporary cultural space, the problematic range in organizing exhibition activities in modern conditions, highlighting the forms of creative activity of regional artists in different periods, the role of creative unions in modern conditions, positioning Ukraine through the gains of regional artists in the world community.

The practical significance of the results. The collected material can be used in further scientific researches, preparation of synthetic works from regional cultural practice, introduction to scientific circulation of new information on the status of exhibition activity in the region, creative achievements of artists, as well as a problematic number related to the passivity of creative Unions and the lack of effective state cultural policy in the field of cultural heritage protection.

Key words: creative biography, artistic activity, exhibit, cultural space, region.

Надійшла до редакції 3.11.2019 р.